

MÜNİH ÜNİVERSİTESİ YAKIN DOĞU TARİHİ, KÜLTÜRÜ VE TÜRKOLOJİ ENSTİTÜSÜ VE ÇALIŞMALARI

Bülent GÜL*

Özet: Bu çalışmada Münih Ludwig Maximilian Üniversitesi Yakın Doğu Tarih, Kültürü ve Türkoloji Enstitüsü'nün kuruluşu, programında yer alan dersler ve burada çalışan Türkologların çalışmaları hakkında bilgi verilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Almanya, Türkoloji, Münih Türkoloji Enstitüsü.

Türklerle ilgili olarak Almanya'da yapılan ilk çalışma, Alman tarihçisi ve dilcisi Johannes Leunclavius'un¹ (?1541-1594) 1588 yılında Frankfurt'ta yayımlanan *Annales Sultanorum Othmanidarum a Turcis sua lingua scripti* adlı eseridir. İlk Alman Türkolog olarak kabul edebileceğimiz Hieronymus Megiser² (1554-1619) de 1612'de Leipzig'de *Institutionum linguae turcicae libri* (4 cilt) adlı eserini yayımlamıştır. Bu eser Avrupa'da yayımlanan ilk Türkçe gramerdir. Daha sonra XIX. yüzyılın ortalarında doğu bilimi ile ilgili çalışmalar artmış, XX. yüzyılın başlarında ise, bu çalışmalar yoğun ve sistemli bir şekilde gelişmiştir.

Başlangıçta doğu bilimi çerçevesinde yapılan Türkoloji araştırmaları, zamanla kendi hüviyetini kazanmış ve Türkolojinin gelişmesiyle birlikte bu alanda çalışmalar yapan birçok enstitü kurulmuştur.

Almanya'da kurulmuş olan enstitülerden biri de, Osmanlı ve Türk tarihi açısından çok önemli olan Münih Ludwig Maximilian Üniversitesi Yakın Doğu Tarih, Kültürü ve Türkoloji Enstitüsü'dür (*Ludwig-Maximilians-Universität München Institut für Geschichte und Kultur des Nahen Orients sowie Turkologie*).

Enstitü, 1948 yılında, Osmanlı tarihçilerinden Prof. Dr. Franz Babinger³ (1891-1967) tarafından kurulmuştur. Yukarıda da söylediğimiz gibi, başlangıçta doğu biliminin bir parçası olarak düşünülen ve bu yönde çalışmalar yapılan Almanya'da,

* Araş. Gör., Hacettepe Üniversitesi.

¹ Johannes Leunclavius, *Joannes Leonclajus, Hans Lewenklaw, Löwenklau* vb. adlarla da tanınmaktadır. Leunclavius'un hayatı ve diğer eserleri için bk.: G. Grimm: "Johannes Leunclavius", *Biographisches Lexikon zur Geschichte Südosteuropas*, Band III, R. Oldenbourg Verlag, München, 1979.

² Megiser ve eseri hakkında geniş bilgi için bk.: Heidi Stein, "Zur Geschichte türkischer Studien in Leipzig (von 1612 bis ins 20. Jahrhundert)", *Germano-Turcica*, Bamberg, 1987, s. 41-56.

³ Franz Babinger'in özellikle şu eserleri çok önemlidir: "Die türkischen Studien in Europa bis zum Auftreten Josef von Hammer-Purgstall", *Die Welt des Islams*, 7, 1919, s. 103-129 -Bu çalışmada Avrupa ülkelerinde Hammer'den önce yapılan Türk incelemeleri toplu olarak verilmiştir-; *Die früh-osmanischen Jahrbücher des Urudch*, Hannover, 1925; *Die Geschichtsschreiber der Osmanen und ihre Werke*, Leipzig, 1928; *Mehmed der Eroberer und seine Zeit. Weltenstürmer einer Zeitenwende*, München, 1953 vb.

Türk ve Osmanlı tarihi de bu çerçeve içinde incelenmiştir. Önemli tarihçilerden Avusturyalı Hammer ise, ağırlık merkezi Türk dünyası olan İslâmî incelemeler yaparak yeni bir ekol ortaya koymuştur (bk. Atsız, 1979: 389). Münih Üniversitesi Türkoloji Enstitüsü de, "Almanya'da ilk olarak çalışmalarını şuurlu bir şekilde, Hammer'in açtığı ekolde, yani merkezi Türk dünyası olan İslâmî etütler şeklinde yürütmektedir" (Atsız, 1979: 389). Bu bakımdan tarihî bir görev üstlenen Enstitü, günümüzde de bu yöndeki çalışmalarını yürütmektedir.

Enstitü, Prof. Dr. Franz Babinger'den sonra yine çok önemli bir Türkolog olan Prof. Dr. Hans Joachim Kissling⁴ tarafından yönetilmiştir. Yaklaşık 18.000 ciltlik zengin bir yayına sahip olan kütüphanenin de bulunduğu Enstitüyü, bugün, Prof. Kissling'in öğrencisi olan Prof. Dr. Hans Georg Majer yönetmektedir.

Enstitünün müfredat programında, Türkiye'deki Türk Dili ve Edebiyatı bölümlerinde de yer alan, Türkiye Türkçesi, Osmanlı Türkçesi, Farsça, Özbekçe vb. derslerin yanı sıra, değişik dersler de yer almaktadır. Farklı olan bu derslerden bazılarını burada kısaca vermek faydalı olacaktır. "*Islamkundliche Übungen: Zentren der Macht-Herrscher und Palast im Spätislam*" adlı dersi, "İslâm Bilimleri Çalışmaları: Son Dönem İslâm Yöneticileri ve Sarayları" diye Türkçeye çevirmek mümkündür. Bu derste, son dönem İslâm hükümrânlığında (Osmanlı Devleti, Memlûk Devleti ve İran'da) yönetim merkezi olarak saraylar, kültür, işlev ve durumları açısından incelenmektedir. *Einführung in die osmanische Diplomatie* (Osmanlı Diplomasisine Giriş) adlı derste, eski yazı bilgisi gelişmiş öğrencilere, Osmanlı siyasal ve diplomatik yazışmaları ile bu belgelerin yapısı ve üslûbu öğretilmektedir. Bu derste, materyal olarak orijinal vesikalar kullanılmaktadır. *Einführung in das islamische Recht* (İslâm Hukukuna Giriş) adlı derste, İslâm hukukunun temel kuralları, İslâm tarihinin ve kültürünün dinî-hukukî temel yönleri

⁴ Hans Joachim Kissling, Taeschner, Brockelmann ve Giese'nin yanında yetiştirilmiştir. Türk dili ve Osmanlı tarihi üzerinde çalışmış olan Kissling, her iki alanda da çok başarılı olmuştur. 1935'te *Die Sprache des 'A_iqpa_azâde. Eine Studie zur osmanisch-türkischen Sprachgeschichte*, Breslauer Doktorschrift, Breslau, 1936, XI+79 s. adlı doktora tezi ile Dr. ünvanını alan Kissling'in *Osmanisch-türkische Grammatik*, Wiesbaden, 1960, XIV+245 s. adlı çalışması Türk dili alanındaki en önemli eseridir. Türk diliyle ilgili diğer çalışmaları şunlardır: "Über einige Bildungssuffixe im Osmanischen", *ZDMG*, 91, 1937, s. 699-710; "Die türkische Sprachreform", *Leipziger Vierteljahrsschrift für Südosteuropa*, 1, 1937, s. 69-81; "Mazî nakli. Zum Gebrauch der -miş- Vergangenheit im Osmanisch-Türkischen", *ZDMG*, 109, 1959, s. 286-302; "Versuch eines Beitrages zum Verständnis der türkischen Sprachreform", *Mitteilungen der Südosteuropa-Gesellschaft*, 8. Jg., Nr. 3-4, 1968, s. 80-84; "Bemerkungen zu einigen türkischen Transkriptionstexten", *Zeitschrift für Balkanologie*, 6/2, 1968, s. 119-127. Kissling'in Osmanlı tarihi, kültürü ve edebiyatı üzerine hazırladığı eserleri ise şunlardır: *Beiträge zur Kenntnis Thrakiens im 17. Jahrhundert*, Wiesbaden, 1956; *'Usâqizâde's Lebensbeschreibungen berühmter Gelehrter und Gottesmänner des Osmanischen Reiches im 17. Jahrhundert* (Zeyl-i _aqâ'iq), Wiesbaden, 1965; *Sultan Bâyezîd's II. Beziehungen zu Markgraf Francesco II. von Gonzaga*, München, 1965, 121 s.; "Eine anonyme altosmanische Chronik über Sultan Bâyezîd II", *Der Orient in der Forschung. Festschrift für Otto Spies*, Wiesbaden, 1967, s. 409-433; "Francesco II Gonzaga ed il Sultano Bâyezîd II", *Archivio Storico Italiano*, 1967, s. 34-68; "İkinci Sultan Bayezid'in Deniz Politikası Üzerine Düşünceler", *Türk Kültürü*, 84, 1968, s. 894-906; "II. Francesco Gonzaga ve Sultan II. Bâyezîd", *Türkiyat Mecmuası*, 15, 1968, s. 47-73; "Betrachtungen zur Flottenpolitik Sultan Bâyezîd's II.", *Saeculum*, 20-1, 1969, s. 35-43 vb. Kissling'in hayatı ve çalışmaları için bk.: Akpınar, Turgut: "Kırktan Fazla Dil Konuşan Osmanlı Tarihçisi: Prof. Kissling", *Tarih ve Toplum*, 11, 62, 1989, s. 105-107.; Atsız, Bedriye: "Hans Joachim Kissling", *Tarih ve Toplum*, 3, 1985, s. 127-129.; Majer, Hans Georg: "Hans Joachim Kissling (1912-1985)", *Der Islam*, 65, 1988, s. 191-199.

öğretilmektedir. *Istanbul von der Osmanenzeit zum 20. Jh.* (Osmanlı Döneminden 20. Yüzyıla İstanbul) adlı derste, Antik Bizans, Osmanlı ve Türkiye dönemlerindeki İstanbul, nüfus, ekonomi ve mimarî yönlerden değerlendirilmektedir. *Die Osmanen in Asien und Afrika* (Asya ve Afrika'da Osmanlı) adlı derste ise, Osmanlı tarihinden daha çok, Osmanlı merkezî yönetimi açısından özerk konumda bulunan Cezayir, Tunus, Trablusgarp ile bunların Hint prensleri ve Moğol yöneticileriyle olan ilişkileri incelenmektedir. Osmanlı merkezî yönetiminin, Kafkasya, Mezopotamya ve Doğu Anadolu'daki etkileri de bu dersin konuları içinde yer almaktadır. *Neue Forschungen zur osmanischen Frauengeschichte* (Osmanlı Kadın Tarihine Dair Yeni Araştırmalar) adlı derste, saray kadınları ile elit tabakanın yanında, şehirde ve kırsal kesimde yaşayan kadınlar da incelenmektedir. Bu derste Osmanlı kadınının bilim alanındaki yeri ile popüler edebiyattaki durumları tespit edilmektedir. *Einführung in das Studium der Geschichte und Kultur des Nahen Orients* (Yakın Doğu Kültürü ve Tarihine Giriş) adlı derste Yakın Doğu kültürü ve tarihi incelenirken kullanılan kaynaklar, metotlar ve bilimsel çalışma teknikleri öğretilmektedir. *Die Maschrutiyatzeit im Spiegel zeitgenössischer Dokumente* (Zamanının Belgeleri Işığında Meşrutiyet Dönemi) adlı derste İran tarihinin 20. yüzyıl başlarındaki dönemi incelenmektedir. Bu zamana ait mektuplar, seçim propagandaları ve diğer dokümanlar materyal olarak kullanılmaktadır. Bu dönemdeki manevî akımlar ve politik gruplaşmalar da dersin ana konularındandır. *Staat und Gesellschaft der Türkei in Geschichte und Gegenwart* (Geçmişte ve Günümüzde Türkiye'de Devlet ve Toplum) adlı derste Osmanlı Devleti'nden Türkiye Cumhuriyeti'ne kadar süregelen gelişmelerden yararlanılarak Türk tarihi üzerinde durulmaktadır. Devlet düzeni, politik sistem, ekonomik yapı ve toplum düzeni bu derste incelenen konulardır. *Probleme des literarischen Übersetzens am Beispiel des Werkes von Yasar Kemal* (Yaşar Kemal'in Yapıtları Örneğinde Edebî Çeviri Sorunları) adlı derste Yaşar Kemal'in eserlerinin teknik ve edebî çevirisi üzerinde durulmakta ve çeviri problemleri çözülmeye çalışılmaktadır. İstek üzerine ayrıca Fazıl Hüsnü Dağlarca'nın eserleri de bu incelemeye tâbi tutulabilmektedir. *Übersetzungübung Türkisch-Deutsch* (Türkçe-Almanca Çeviri Çalışmaları) adlı derste edebî, bilimsel, sanatsal vb. çeşitli Türkçe metinler Almancaya çevrilmektedir. *Kontrastiver Sprachunterricht Deutsch-Türkisch* (Almanca-Türkçe Karşılaştırmalı Dil Dersi) adlı derste de Almanca ve Türkçenin grameri karşılaştırmalı olarak incelenmektedir.

Enstitüde bugün görev yapan öğretim üyelerinin, çalışma alanları ve yaptıkları çalışmalar hakkında bilgi vermek, Enstitü çalışanlarının tanınması ve bu alanlarda çalışma yapan Türkologlar arasındaki iletişimin gelişmesi açısından faydalı olacaktır.

Prof. Dr. HANS GEORG MAJER (doğ. 1937)

Çok yönlü bir araştırmacı olan Prof. Dr. Hans Georg Majer, Osmanlı Devleti tarihi (17. yy.), Osmanlı diplomasisi, Osmanlı ilmiye teşkilâtı ve ulema konularında uzmandır. Prof. Dr. Hans Georg Majer'in Almanya'daki Türkolojinin tarihsel durumu açısından büyük önem taşıyan, Almanya Türkolojisi ve tarihi üzerine hazırladığı çalışmaları da vardır.

Çalışmaları⁵:

- "Osmanistische Nachträge zum Index Islamicus (1906-1965)", **Südost-Forschungen**, 27, 1968, s. 242-291.
- "Ein Nişân des Osmanenprinzen Ahmed, des Statthalters von Amasya, für die Zâviye des Scheich Bahâ'ed-Din vom Jahre 906/1501", **Südost-Forschungen**, 31, 1972, s. 319-331.
- "Ein Brief des Serdar Yegen Osman Pasche an den Kurfürsten Max Emanuel von Bayern vom Jahre 1688 und seine Übersetzungen", **Islamskundliche Abhandlungen aus dem Institut für Geschichte und Kultur des Nahen Orients an der Universität München. Hans Joachim Kissling zum 60. Geburtstag gewidmet von seinen Schülern**, München, 1974, s. 130-145.
- "Herkunft und Volkszugehörigkeit muslimischer Amtsträger als historisches Problem in der Osmanistik", **Ethnogenese und Staatsbildung in Südosteuropa. Beiträge des Südosteuropa Arbeitskreises der Deutschen Forschungsgemeinschaft zum III. Internationalen Südosteuropa-Kongress der Association Internationale d'Études du Sud-Est Européen, Bukarest, 4.-10. 9. 1974**, hzl. K. D. Grothusen, Göttingen, 1974, s. 40-51.
- "Nešto za java-dzizeto i maden mukataa nezaretot na skopje i Vucitri vo 1663 godina", **Institut za Nacionalna Istorija Glasnik**, Jg. 18, 1974, Nr. 3, s. 127-138.
- "Der blaue 'König'", **Zeitschrift für bayerische Landesgeschichte**, 28, 1975, s. 730-738.
- "Zur Kapitulation des osmanischen Gran (Estergom) im Jahre 1683", **Südosteuropa unter dem Halmund (Festschrift Stadtmüller)**, München, 1975, s. 189-204.
- "Gotteshaus und Wirtschaftsunternehmen", **Merian**, 28, 1975, s. 47-48.
- "Arbeitsschwerpunkte der deutschen Osmanistik", **Südosteuropa und Südosteuropa-Forschung. Zur Entwicklung und Problematik der Südosteuropa-Forschung. Symposium des Südosteuropa-Arbeitskreises der Deutschen Forschungsgemeinschaft in West-Berlin vom 17.-19. Oktober 1975**, hzl. K.-D. Grothusen, Hamburg, 1976, s. 207-232.
- "Die Türken-Gegner des Westens am Ende des 17. Jahrhunderts", **Kurfürst Max Emanuel. Bayern und Europa um 1700. Band I: Zur Geschichte und Kunstgeschichte der Max-Emanuel-Zeit**, hzl. H. Glaser, München, 1976, s. 362-372.
- Vorstudien zur Geschichte der İlmiye im Osmanischen Reich. 1. Zu Uşakîzade, seiner Familie und seinem Zeyl-i Şakayik**, Trofenik, München, 1978, 347 s.
- "Die Zentren der deutschen Orientalistik", **Prilozi za orijentalnu filologiju**, 28-29, 1978-1979, s. 433-454.
- "Sozialgeschichtliche Probleme um Ulema und Derwisch im Osmanischen Reich", **I. Milletlerarası Türkoloji Kongresi İstanbul 15.-20. 10. 1973, Tebliğler 1. Türk Tarihi**, İstanbul, 1979, s. 218-233.
- "Wie stellten sich die Osmanen zur Wohlfahrt ihrer Länder?", **Beiträge des Südosteuropa-Arbeitskreises der DFG zum IV. Internationalen Südosteuropa-Kongress der Association Internationale d'Études du Sud-Est Européen, Ankara, 13.-18. 8. 1979**, hzl. K.-D. Grothusen, Göttingen, 1979, s. 64-78.
- "Die Kritik an den Ulema in den osmanischen politischen Traktaten des 16.-18. Jahrhunderts", **Türkiye'nin Sosyal ve Ekonomik Tarihi (1071-1920). Birinci Uluslararası 'Türkiye'nin Sosyal ve Ekonomik Tarihi Kongresi' Tebliğleri, Hacettepe Üniversitesi, Ankara 1977**, hzl. O. Okyar-H. İnalçık, Ankara, 1980, s. 147-155.

⁵ Türkçe eser adlarında kullanılan imlâya sadık kalınmıştır.

- “17. Yüzyılın Sonlarında Avusturya ve Osmanlı Ordularının Seferlerdeki Lojistik Sorunları”, **Osmanlı Araştırmaları**, 2, 1981, s. 185-194.
- “Ein osmanisches Budget aus der Zeit Mehmeds des Eroberers”, **Der Islam**, 59, 1982, s. 40-63.
- “Das Verabschiedungsgesuch des Kommandanten der Anafarta-Gruppe Oberst Mustafa Kemal Bey vom 27. September 1915”, **Mustafa Kemal Atatürk 1881-1981. Vorträge und Aufsätze zu seinem 100. Geburtstag**, Heidelberg, 1982, s. 13-19.
- Das Osmanische ‘Registerbuch der Beschwerden’ (Sikâyet Defteri) vom Jahre 1675**, Österreichische Nationalbibliothek Cod. mixt. 683, hzl., eingeleitet und mit 17 Fachkollegen gemeinsam übersetzt Bd. 1: Einleitung und Reproduktion des Textes, Geographische Indices, Wien, 1984.
- “Albaner und Bosnier in der osmanischen Armee. Ein Faktor der Reichsintegration im 17. und 18. Jahrhundert”, **Jugoslawien. Beiträge des Südosteuropa-Arbeitskreises der DFG zum V. Internationalen Südosteuropa-Kongreß der Association Internationale d’Études du Sud-Est Européen, Belgrad, 11.-17. 9. 1984**, hzl. K.-D. Grothusen, Göttingen, 1984, s. 105-117.
- Osmanistische Studien zur Wirtschafts- und Sozialgeschichte. In memoriam Vanco Boškov**, hzl. H. G. Majer, Harrassowitz, Wiesbaden, 1986, 206 s.
- “Vanco Boškov (1934-1984)”, **Osmanistische Studien zur Wirtschafts- und Sozialgeschichte. In memoriam Vanco Boškov**, hzl. H. G. Majer, Wiesbaden, 1986, s. IX-XI.
- “Ulema und ‘kleinere Religionsdiener’ in einem Defter der Jahre vor 1683”, **Osmanistische Studien zur Wirtschafts- und Sozialgeschichte. In memoriam Vanco Boškov**, hzl. H. G. Majer, Wiesbaden, 1986, s. 104-119.
- “Der IV. Internationale Kongreß für türkische Wirtschafts- und Sozialgeschichte (1071-1920)”, **Südosteuropa-Mitteilungen**, 26, 3, 1986, s. 77-80.
- Ars Turcica. Akten des VI. Internationalen Kongresses für Türkische Kunst**, München 3.-7. September 1979, Bde. (I. Architektur II. Kunsthandwerk III. Tafeln), hzl. H. G. Majer, K. Kreiser, M. Restle und J. Zick-Nissen, München, 1987.
- “Fatih Sultan Mehmet Zamanında Bir Osmanlı Bütçesi”, **Tarih İncelemeleri Dergisi**, 3, 1987, s. 115-140.
- “Hans Joachim Kissling (1912-1985)”, **Der Islam**, 65, 1988, s. 191-199.
- “Ein Defter des Divan-i hümayun in Wien”, **IX. Tarih Kongresi, Ankara, 21.-25. Eylül 1981, Kongreye Sunulan Bildiriler**, II. c, Ankara, 1988, s. 757-763.
- “Drei feierliche osmanische Sultansurkunden aus bayerischen Sammlungen (1601-1700)”, **Diplomaten und Wesire. Krieg und Frieden im Spiegel türkischen Kunsthandwerks**, Staatliches Museum für Völkerkunde, hzl. P. W. Schienerl unter Mitarbeit von C. Stelzig, München, 1988, s. 71-79.
- Die Staaten Südosteuropas und die Osmanen**, (Südosteuropa-Handbuch 19), hzl. H. G. Majer, München, 1989.
- “Aufstieg. Ende und Hinterlassenschaft einer Großmacht, Eine einleitende Skizze”, **Die Staaten Südosteuropas und die Osmanen**, hzl. H. G. Majer, München, 1989, s. 13-22.
- “Der Tod im Mörser: Starben so osmanische Schejüislamte?”, **Von der Pruth-Ebene bis zum Gipfel des Ida. Studien zur Geschichte des Donau-Balkan-Raumes. Festschrift zum 70. Geburtstag von Emanuel Turczynski**, hzl. G. Grimm, München, 1989, s. 141-152.
- “Zur Ikonographie der osmanischen Sultane”, **Das Bildnis in der Kunst des Orients**, hzl. M. Kraatz, J. Mejer zur Capellen u. D. Seckel, Stuttgart, 1990, s. 99-119.

MÜNİH ÜNİVERSİTESİ YAKIN DOĞU TARİH,
KÜLTÜRÜ VE TÜRKOLOJİ ENSTİTÜSÜ VE ÇALIŞMALARI

- "On the Economic Situation of the Ottoman Ulema", **V. Milletlerarası Türkiye Sosyal ve İktisat Tarihi Kongresi. Tebliğler Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırma ve Uygulama Merkezi, İstanbul 21.-25 Ağustos 1989**, Ankara, 1990, s. 635-642.
- "Die Karlsruher Türkenbeute", **Die "Türkische Kammer" des Markgrafen Ludwig Wilhelm von Baden-Baden. Die "Türkischen Curiositaaten" des Markgrafen von Baden-Durlach**, Badisches Landesmuseum Karlsruhe, Bearbeitet von E. Pertrasch, R. Sängler, E. Zimmermann, H. G. Majer, München, 1991, s. 356-385.
- "The Ottoman State on the Eve of Lepanto, 1571", **Byzantinische Forschungen**, 16, 1991, s. 53-73 (**Manzikert to Lepanto. The Byzantine World and the Turks (1071-1571)**). Papers given at the Nineteenth Spring Symposium of Byzantine Studies, Birmingham, March, 1985.
- "Sultan Mustafa II. in der osmanischen Miniaturmalerei", **Seventh International Congress of Turkish Art**, Warschau, hzl. T. Majda, 1990, s. 153-160.
- "Zwei Inšâ' Râmî Mehmed Paschas in Wien?", **Osmanistik-Turkologie-Diplomatik. Festgabe an Josef Matuz**, hzl. Ch. Fragner und K. Schwarz, Berlin, 1992, s. 201-212.
- "The Harem of Mustafa II '1695-1703'", **Osmanlı Araştırmaları**, 12, 1992, s. 431-444.
- Türkische Wirtschafts- und Sozialgeschichte von 1071 bis 1920**, hzl. H. Georg Majer-Raoul Motika, Wiesbaden, 1995.
- "Some Remarks on the document of Murad I from the Monastery of St. Paul on Mount Athos (1386)", **Sonderdruck, The National Hellenistic Research Foundation Institute for Byzantine Research Athonika Symmeikta 4, Mount Athos in the 14th-15th Centuries Athens**, 1997.
- "Fundstücke aus der vor Wien verlorenen Kanzlei Kara Mustafa Paşas (1683)", **Das Osmanische Reich in seinen Archivalien und Chroniken, Nejat Göyünç zu Ehren**, hzl. K. Kreiser, Christoph K. Neumann, Steiner, Stuttgart, 1997, s. 115.
- "Das Münchner Institut: Tradition und Perspektiven", **Turkologie heute- Tradition und Perspektive/Materialien der dritten Deutschen Turkologen-Konferenz, Leipzig, 4.-7. Oktober 1994**, Herausgegeben von Nurettin Demir und Erika Taube, Harrassowitz, Wiesbaden, 1998, s. 195-203.
- "Yeni Yaklaşımlar", **Padişahın Portresi Tesavir-i Âl-i Osman**, Türkiye İş Bankası Yayınları, İstanbul, 2000, s. 336.

Prof. Dr. SURAIYA N. FAROQHI (doğ. 1941)

Berlin'de doğan, Türkiye'de Ortadoğu Teknik Üniversitesinde ve 1988 yılından bu yana da Münih Üniversitesinde çalışan Prof. Dr. Suraiya N. Faroqhi, çok yönlü bir bilim adamıdır. Osmanlı tarihi, özellikle 16. ve 17. yüzyıl Osmanlı ekonomik ve sosyal tarihi konularında uzman olan Prof. Dr. Faroqhi'nin, Anadolu şehirleri, bu şehirlerdeki sosyal ve ekonomik yaşam konularında birçok çalışması vardır.

Çalışmaları:

- "Das telhis, eine aktenkundliche Studie", **Der Islam**, 45, 1-2, 1969, s. 96-116.
- "Ein Günstling des osmanischen Sultans Murad III: David Passi", **Der Islam**, 47, 1971, s. 290-297.
- "Der Aufstand des Yahya ibn Yahya as-Suwaydi", **Der Islam**, 47, 1971, s. 67-92.
- "Social Mobility among the Ottoman **ulema** in the late Sixteenth Century", **International Journal of Middle East Studies**, 4, 1973, s. 204-218.
- "**Vakıf** Administration in Sixteenth Century Konya, the **zaviye** of Sadreddin-i Konevi", **Journal of European Economic and Social History of the Orient**, XVII, Pt. 2, 1974, s. 144-172.

- "XVI-XVIII. Yüzyıllarda Orta Anadolu'da Şeyh Aileleri", **Türkiye İktisat Tarihi Semineri. Metinler, Tartışmalar, 8-10 Haziran 1973**, hzl. O. Okyar ve Ü. Nalbantoğlu, Ankara, 1975, s. 197-229.
- "Dediği Dede ve Tekkeleri", **TTK-Belleten**, XXXIX, 155, 1975, s. 447-471 (Ömür Bakırcı ile birlikte).
- "Bektaschiklöster in Anatolien vor 1826: Fragestellungen und Quellenprobleme", **Der Islam**, 53, 1, 1976, s. 28-69.
- "The tekke of Hacı Bektaş: Social Position and Economic Activities", **International Journal of Middle East Studies**, 7, 1976, s. 183-208.
- "Agricultural Activities in a Bektashi Center 1750-1826: the **tekke** of Kızıl Deli", **Südost-Forschungen**, XXXV, 1976, s. 69-96.
- "Rural Society in Anatolia and the Balkans During the Sixteenth Century", **Turcica**, IX, 1, 1977, s. 161-195; XI, 1979, s. 103-153.
- "The Early History of the Balkan Fairs", **Südost-Forschungen**, XXXVII, 1978, s. 50-68.
- "Alum Production and Alum Trade in the Ottoman Empire (about 1560-1830)", **WZKM**, 71, 1979, s. 153-175.
- "Crop Patterns and Agricultural Production Trends in Sixteenth-Century Anatolia", **Review**, II, 3, 1979, s. 401-436 (Huricihan İslamoğlu ile birlikte).
- "Population Rise and Fall in Anatolia 1550-1620", **Middle Eastern Studies** (London), 15, 3, 1979, s. 322-345 (Leila Erder ile birlikte).
- "Notes on the Production of Cotton Cloth in Sixteenth and Seventeenth-Century Anatolia", **The Journal of European Economic and Social History of the Orient** (Rome), 8, 2, 1979, s. 405-417.
- "Sixteenth Century Periodic Markets in Various Anatolian *sancaks*: İçel, Hamid, Karahisar-i Sahib, Kütahya, Aydın and Menteşe", **The Journal of European Economic and Social History of the Orient**, XXII, 1, 1979, s. 32-79.
- "The Life Story of an Urban Samt in the Ottoman Empire", **Tarih Dergisi**, İsmail H. Uzunçarşılı Özel Sayısı, XXXII, 1979, s. 655-678, 1009-1018.
- "Taxation and Urban Activities in Sixteenth-Century Anatolia", **International Journal of Turkish Studies**, 1, 1, 1979-80, s. 19-53.
- "The Development of the Anatolian Urban Network During the Sixteenth Century", **Journal of the Economic and Social History of the Orient**, XXIII, 1980, s. 267-303 (Leila Erder ile birlikte).
- "Textile Production in Rumeli and the Arab Provinces: Geographical Distribution and Internal Trade (1560-1650)", **Osmanlı Araştırmaları-The Journal of Ottoman Studies**, 1, İstanbul, 1980, s. 61-83.
- "Land Transfer, Land Disputes and *askeri* Holdings in Ankara (1592-1600)", **Mémorial Ömer Lütfi Barkan**, hzl. Robert Mantran, Paris, 1980, s. 87-99.
- "İstanbul'un İlaşesi ve Tekirdağ-Rodosçuk Limanı", **Geleşme Dergisi. İktisat Tarihi Özel Sayısı**, 1980, s. 139-154.
- "Der Bektaschi-Orden in Anatolien (vom späten fünfzehnten Jahrhundert bis 1826)", **WZKM**, Sonderband II, Verlag des Institutes für Orientalistik der Universität Wien, 1981, 197 s.
- "Seyyid Gazi Revisited: The Foundation as Seen Through Sixteenth and Seventeenth-Century Documents", **Turcica**, XIII, 1981, s. 90-122.
- "Ondokuzuncu Yüzyılın Başlarında Antalya Limanı", **VIII. Türk Tarih Kongresi**, c. 2, Ankara, 1981, s. 1461-1471.
- "Recent Work in the Social and Economic History of the Ottoman Empire (1450-1800)", **Trends in History**, 2, 3, Spring 1982, s. 15-33.
- "Camels, Wagons, and the Ottoman State", **Int. Jl. of Middle East Studies**, 14, 1982, s. 523-539.

- "Mohair Manufacture and Mohair Workshops in Seventeenth Century Ankara", **İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Mecmuası**, 41, 1-4, 1982-1983, s. 211-236, (Türkçesi: "Onyedinci Yüzyıl Ankara'sında Sof İmalatı ve Sof Atölyeleri", s. 237-259.)
- "Die osmanische Handelspolitik des frühen 17. Jahrhunderts zwischen Dubrovnik und Venedig", **Wiener Beiträge für die Geschichte der Neuzeit**, 10, 1983, s. 207-222.
- "The Peasants of Saideli in the Later Sixteenth Century", **Archivum Ottomanicum**, VIII, 1983, s. 216-250.
- "Yabancılaşırın Geçmiş: George DUBY'nin Yapıtlarında Avrupa Feodalizmi", **Toplum ve Bilim**, 25-26, 1984, 149-162.
- "Ricardo, Yapısalcılık ve İklimsel Değişme: Emmanuel Le Roy Ladurie'nin Yapıtları", Çev. Rifat Yılmaz, **Toplum ve Bilim**, 23, 1983, s. 103-114.
- "A Map of Anatolian Friday Mosques (1520-1535)", **Osmanlı Araştırmaları-The Journal of Ottoman Studies**, IV, 1984, s. 161-173.
- Towns and Townsmen of Ottoman Anatolia, Trade, Crafts, and Food Production in an Urban Setting 1520-1659**, Cambridge University Press, Cambridge, 1984, 425 s.; Türkçesi: **Osmanlı'da Kentler ve Kentliler**, Neyir Kalaycıoğlu, Tarih Vakfı-Yurt Yayınları, İstanbul, 3. baskı, 2000.
- "Onaltıncı ve Onyedinci Yüzyıllarda Ankara Kenti ve Kırsal Çevresi", **Tarih İçinde Ankara**, hzl. İlhan Tekeli ve Erdal Yavuz, Ankara, 1984, s. 61-88.
- "Duyguların da Bir Tarihçesi Vardır: Lucien Febvre'in Yapıtları", Türkçesi: İsen Arıcanlı ve Latife Özkarame, **Toplum ve Bilim**, 28, 1985, s. 149-162.
- "Civilian Society and Political Power in the Ottoman Empire", **International Journal of Middle East Studies**, 17, 1985, s. 109-117.
- "Stadt-Landbeziehungen und Regionalorganisation im osmanischen Anatolien des 16. und 17. Jahrhunderts", **Jahrbuch zur Geschichte und Gesellschaft des Vorderen und Mittleren Orients**, 1985-86, s. 137-163.
- "Der ottomanische Herrschaftsbereich (1350-1650)", **Handbuch der europäischen Wirtschafts- und Sozialgeschichte**, hzl. H. Kellenbenz, Stuttgart, 1986, vol. 3, s. 1246-1284.
- "Der ottomanische Herrschaftsbereich (1350-1650)", **Handbuch der europäischen Wirtschafts- und Sozialgeschichte**, hzl. H. Kellenbenz, Stuttgart, 1986, vol. 3, s. 1246-1284.
- "Der ottomanische Herrschaftsbereich (1350-1650)", **Handbuch der europäischen Wirtschafts- und Sozialgeschichte**, hzl. H. Kellenbenz, Stuttgart, 1986, vol. 3, s. 1246-1284.
- "The Venetian Presence in the Ottoman Empire", **The Journal of European Economic History** (Rome), 15, 1986, s. 345-384 ve **The Ottoman Empire and the World Economy**, hzl. Huri Isıamoğlu İnan, Cambridge University Press, 1987, s. 311-344.
- "Town Officials, Timar-holders and Taxation: The Late Sixteenth-Century Crisis as seen from Çorum", **Turcica**, XVIII, 1986, s. 53-82.
- "Political Initiatives 'from the Bottom up' in the Sixteenth and Seventeenth-Century Ottoman Empire", **Osmanische Studien zur Wirtschafts- und Sozialgeschichte, Memoriam Vanco Boskov**, hzl. Hans Georg Majer, München, 1986, s. 24-33.
- "Long-term Change and the Ottoman Construction Site: A Study of Builders' Wages and Iron Prices (with special reference to seventeenth-century Foça and Sayda)", **Raiyyet Rüşümü. Journal of Turkish Studies**, Cambridge, MA., 10, 1986, **Essays presented to Halil İnalcik**, s. 111-126.
- Men of Modest Substance, House Owners and House Property in Seventeenth Century Ankara and Kayseri**, Cambridge University Press, Cambridge, 1987, 268 s.

- "Political Tensions in the Anatolian Countryside Around 1600-An Attempt at Interpretation", **Türkische Miszellen. Robert Anhegger Festschrift, Armağanı, Mélanges**, hzl. J. L. Bacqué-Grammont, Barbara Flemming, Macit Gökberk, İlber Ortaylı, İstanbul, 1987, s. 117-130, (Türkçesi: Nail Satlıgan: **11. Tez**, 7, 1987).
- "Agriculture and Rural Life in the Ottoman Empire (ca. 1500-1878)", **New Perspectives on Turkey**, 1,1, 1987, 3-34.
- "Malatya", "Malazgird", "Mamuretülaziz", "Maraş", "Muğla", "Mühimme", "Nevşehir", "Osmanlı", "re'aya", "Revan", "Rize", "Ruha", "Samsun", "Selanik", "Shah Sultan", "Shebsefa Kadın", "Sidjill", "Si'irt", "Sinop", "Sivas", "Suk", "Tahrir", "Tapu", "Tarabzun", "Ushak", "Yozgat", "yaya", "zi'amet" maddeleri, **Encyclopedia of Islam**, 2. baskı.
- "A Great Foundation in Difficulties: Or some Evidence on Economic Contraction in the Ottoman Empire of the Mid-Seventeenth Century", **Mélanges Professeur Robert Mantran**, hzl. Abdelgelil Temimi, Zaghuan, CEROMDI, 1988, s. 109-121.
- "Ottoman Documents Concerning the Hajj During the Sixteenth and Seventeenth Centuries: Supplies, Policies, Mentalities", **La vie sociale dans les provinces arabes a l'époque ottomane**, Zaghuan, CEROMDI, 1988, s. 151-163.
- "Onaltıncı ve Onyedinci Yüzyıl Kadı Sicillerinde Kaydolunan Ev Satışlarıyla İlgili Belgelerin Şekil Açısından Değişimi", **Tarih Boyunca Paleografya ve Diplomatik Semineri Bildirileri**, İstanbul, 1988, s. 201-210.
- "On Yedinci Yüzyılın İkinci Yarısında Devecilik ve Anadolu Göçebeleri (Danişmendli Mukataası)", **IX. Türk Tarih Kongresi, Kongreye Sunulan Bildiriler**, c. 2, Türk Tarih Kurumu, Ankara, 1988, s. 923-932.
- "Seventeenth Century Agricultural Crisis and the Art of Flute Playing", **Turcica**, XX, 1988, s. 43-70.
- "Merchant Networks and Ottoman Craft Production (16-17th Centuries)", **The Proceedings of International Conference on Urbanism in Islam (ICUIT)**, 3 vols, Tokyo, 1989, vol. 1, s. 85-132.
- "Die Legitimation der Osmanensultane: Zur Beziehung von Religion, Kunst und Politik im 16. und 17. Jahrhundert", **Zeitschrift für Türkeistudien**, 2, 1989, s. 49-67.
- Herrscher über Mekka. Die Geschichte der Pilgerfahrt**, Artemis Winkler Verlag, München/Zurich, 1990, 351 s.; İngilizcesi: **Pilgrims and Sultans**, Tauris Press, London, 1994; Türkçesi: **Hacılar ve Sultanlar "Osmanlı Döneminde Hac 1517-1638"**, Çev. Gül Çağalı Güven, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul, 1995.
- "Towns, Agriculture and the State in Sixteenth Century Ottoman Anatolia", **Jl. of the Economic and Social History of the Orient**, XXXII, 2, 1990, s. 125-156.
- "Counterfeiting in Ankara", **The Turkish Studies Association Bulletin**, 15, 2, 1991, s. 281-292.
- "Introduction", **The Journal of Peasant Studies**, April/July 1991, s. 3-17.
- "In Search of Ottoman History", **The Journal of Peasant Studies**, April/July 1991, s. 211-241 (Türkçesi; Halil Berktaş, **Defter**, 6, 20, 1993, s. 60-90).
- "The Anatolian Town and its Place within the Administrative Structure of the Ottoman State (1500-1590)", **From Mantzikert to Lepanto, The Byzantine World and the Turks 1071-1571.**, hzl. Anthony Bryer and Michael Ursinus, **Byzantinische Forschungen**, XVI, 1991, s. 209-244.
- "Wealth and Power in the Land of Olives: the Economic and Political Activities of Müridoğlu Hacı Mehmed Ağa, Notable of Edremit (died in or before 1823)", **Landholding and Commercial Agriculture in the Middle East**, hzl. Çağlar Keyder-Faruk Tabak, Albany, SUNY Press, 1991, s. 77-96.

- "The Fieldglass and the Magnifying Lens: Ottoman Studies of Crafts and Craftsmen", **The Journal of European Economic History**, 20, 1, 1991, s. 29-57.
- "Introduction", **New Perspectives on Turkey**, 1991, s. 5-6.
- "Red Sea Trade and Communications as Observed by Evliya Celebi (1671-72)", **New Perspectives on Turkey**, 1991, s. 87-106.
- "Trade and Traders in 1660s Iskenderun", **New Perspectives on Turkey**, 1991, s. 107-123.
- "Black Slaves and Freedmen Celebrating (Aydın, 1576)", **Turcica**, XXI-XXIII, 1991, s. 205-215.
- "Preface", Rifa'at Abou-El-Haj, **Formation of the Modern State, the Ottoman Empire, Sixteenth to Eighteenth Centuries**, SUNY Press, Albany, 1991, s. IX-XVII.
- "Political Activity among Ottoman Taxpayers and the Problem of Sultanic Legitimation (1570-1650)", **Jl. of the Economic and Social History of the Orient**, XXXIV (1992), s. 1-39.
- "Two Women of Substance", **Festgabe an Josef Matuz, Osmanistik, Turkologie, Diplomatiek**, hzl. Christa Fragner, Klaus Schwarz, Klaus Schwarz Verlag, Berlin, 1992, s. 37-56.
- "Anatolian Townsmen as Pilgrims to Mecca: Some Evidence from the XVth-XVIIth Centuries", **Soliman le Magnifique et son temps**, hzl. Gilles Veinstein, Rencontres de École du Louvre, La Documentation Française, 1992, s. 309-325.
- "Menteşeoğullarından Osmanlılara Muğla", **Muğla**, hzl. İlhan Tekeli, Ankara, 1993, s. 16-33.
- "Trade Controls, Provisioning Policies and Donations: The Egypt-Hijaz Connection during the Second Half of the Sixteenth Century", **Süleyman the Second (sic) and his Time**, hzl. Halil İnalçık-Cemal Kafadar, ISIS Press, İstanbul, 1993, s.131-144.
- "Räuber, Rebellen und Obrigkeit im osmanischen Anatolien", **Periplus**, 3, 1993, s. 31-46.
- "Tarsus and the tahrir", **Osmanlı Araştırmaları**, 13, 1993, s. 75-89.
- "Sainthood as a Means of Self-Defense in Seventeenth-Century Ottoman Anatolia", **Samts in Islam**, hzl. Grace Smith-Carl Ernst, ISIS Press, İstanbul, 1993, s. 193-208.
- "Labor Recruitment and Control in the Ottoman Empire (sixteenth and seventeenth centuries)", **Manufacturing in the Ottoman Empire and Turkey, 1500-1950**, hzl. Donald Quataert, Albany, N.Y., 1994, s. 13-58.
- "On sekizinci Yüzyıl Osmanlı Kentleri: Bilinenler ve Bilinmeyenler", **Kent Tarihçiliği, Sempozyum/Atölye, İstanbul, 5-6 Mart 1994**, Toplu Konut İdaresi/ Tarih Vakfı, İstanbul, 1994, s. 52-68.
- "The Life and Death of Outlaws in qorum", **Armağan, Festschrift für Andreas Tietze**, hzl. Ingeborg Baldauf, Suraiya Faroqhi-Rudolf Vesely, Enigma Corporation, Prague, 1994, s. 59-77.
- "The Seventeenth Century", **An Economic and Social History of the Ottoman Empire**, hzl. Halil İnalçık-Donald Quataert, Cambridge University Press, Cambridge, 1994, s. 411-636.
- "Onaltıncı ve Onyedinci Yüzyıllarda Osmanlı Devlet Anlayışı ve Hac Olgusu", **X. Türk Tarih Kongresi, Kongreye Sunulan Bildiriler**, Türk Tarih Kurumu, Ankara, 1994, s. 2109-2119.
- "Politics and Socio-economic Change in the Ottoman Empire of the Later Sixteenth Century", **The Age of Süleyman**, hzl. Metin Kunt-Christine Woodhead, Longman, London, 1995, s. 91-113.
- Kultur und Alltag im Osmanischen Reich**, Verlag C. H. Beck, München, 1995, (Türkçe çevirisi: Elif Kiliy: Tarih Vakfı, İstanbul, 1997.)
- "Robbery an the Hajj Road and Political Allegiance in the Ottoman Empire", **Coping with the State, Political Conflict and Crime in the Ottoman Empire, 1550-1720**, ISIS Publishers, İstanbul, 1995, s. 179-196.
- "Introduction", **Coping with the State, Political Conflict and Crime in the Ottoman Empire, 1550-1720**, ISIS Publishers, İstanbul, 1995, s. VII-XXIII.

- "Ottoman Guilds in the Late Eighteenth Century: The Bursa Case", **Making a Livinct in the Ottoman Lands 1480-1820**, ISIS Publishers, Istanbul, 1995, s. 93-112.
- "Bursa at the Crossroads: Iranian Silk, European Competition and the Local Economy 1470-1700", **Making a Livinct in the Ottoman Lands 1480-1820**, ISIS Publishers, Istanbul, 1995, s. 113-148.
- "The Business of Trade: Bursa Merchants of the 1480s", **Making a Livinct in the Ottoman Lands 1480-1820**, ISIS Publishers, Istanbul, 1995, s. 193-216.
- "Introduction", **Making a Livinct in the Ottoman Lands 1480-1820**, ISIS Publishers, Istanbul, 1995, s. 1-18.
- "The Bektashis: An Historical Survey", **Bektachiyya, etudes sur l'ordre mystique des Bektachis et les groupes relevant de Hadji Bektash**, hzl. Alexandre Popovic-Gilles Veinstein, ISIS Publications, Istanbul, 1995, s. 9-30.
- "Conflict, Accommodation and Long-term Survival: The Bektashi Order and the Ottoman State", **Bektachiyya, tudes sur l'ordre mystique des Bektachis et les groupes relevant de Hadji Bektash**, hzl. Alexandre Popovic-Gilles Veinstein, ISIS Publications, Istanbul, 1995, s. 171-184.
- "İktisat Tarihi (17. ve 18. Yüzyıllar)", **Türkiye Tarihi, c. 3, Osmanlı Devleti, 1600-1908**, hzl. Sina Akşin, Cem Yayınevi, İstanbul, 1995, s. 191-216.
- "İktisat Tarihi (1500-1600)", **Türkiye Tarihi, c. 2, Osmanlı Devleti 1300-1600**, hzl. Sina Akşin, Cem Yayınevi, İstanbul, 1995, s. 145-205.
- "Ortak İşliklerle Özel Evler Arasında XVIII. Yüzyıl Bursa'sında İşyerleri", Rita Urgan, **Bir Masaldı Bursa...**, hzl. Engin Yenil, Yapı ve Kredi Bankası Yay., İstanbul, 1996, s. 97-104.
- "Seeking Wisdom in China: An Attempt to Make Sense of the Celali Rebellions", **Zafar nama, Memorial volume to Felix Tauer**, hzl. Rudolf Vesely-Eduard Combar, Enigma, Prague, 1996, s. 101-124.
- "Crime, Women and Wealth in the Eighteenth-Century Anatolian Countryside", **Ottoman Women**, hzl. Madeline Zilfi, Brill, Leiden, 1997, s. 6-27.
- "Vom Sklavenmädchen zur Mekkapilgerin: Lebensläufe Bursaer Frauen im späten fünfzehnten Jahrhundert", **Das Osmanische Reich in seinen Archivalien und Chroniken, Nejat Gövünç zu Ehren**, hzl. Klaus Kreiser-Christoph Neumann, İstanbul-Stuttgart, Franz Steiner Verlag, 1997, s.7-30.
- "Migration into Eighteenth-Century 'Greater Istanbul' as Reflected in the Kadi Registers of Eyüp", **Eyüp'te Sosyal Yaşam**, hzl. Tülay Artan, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul, 1998, s. 33-48. (Türkçe çeviri); **Turcica** (1998), 163-183 (orijinal metin).
- "Between Conflict and Aocommodation: Guildsmen in Bursa and Istanbul during the 15th Century", **Guilds, Economy and Society, Proceedings of the Twelfth International Economic History Congress, B1**, hzl. Stephen Epstein-Clara Eugenia Nuflez, Fundacion Fomento de la Historia Economica, Sevilla, 1998, s. 143-152.
- "A Builder as Slave Owner and Rural Moneylender: Hacı Abdullah of Bursa, Campaign **mimar**", **Mélanges Prof Machiel Kiel**, hzl. Abdeljelil Temimi, **Arab Historical Review for Ottoman Studies**, 19-20, Zaqhouan, 1999, s. 601-615.
- "Migrationen in staatlicher Regie: Osmanische Handwerker des 16. und 17. Jahrhunderts beim Ortswechsel nach Istanbul", **Handwerk in Europa, Vom Spätmittelalter bis zur frühen Neuzeit**, hzl. Knut Schulz, Oldenbourg, Munich, 1999, s. 277-296.
- "Consumption and Elite Status in the Eighteenth and Nineteenth Centuries: Exploring the Ottoman Case", **Studies in Ottoman Social and Economic Life**, hzl. Raoul Motika-Christoph Herzog-Michael Ursinus, Heidelberger Orientverlag, Heidelberg, 1999, s. 141-169.

- Approaching Ottoman History: an Introduction to the Sources**, Cambridge University Press, Cambridge, 1999.
- "A Natural Disaster as an Indicator of Agricultural Change: Flooding in the Edirne Area, 1100/1688-89", **Natural Catastrophes in the Ottoman Empire**, hzl. Elizabeth Zachariadou, Crete University Press, Heraklion, 1999, s. 251-263.
- "Research on the History of Ottoman Consumption: a Preliminary Exploration of Sources and Models", **Consumption Studies and the History of the Ottoman Empire, 1550-1922, an Introduction**, hzl. Donald Quataert, Albany, N.Y. SUNY Press, 2000, s. 15-44.
- Geschichte des Osmanischen Reiches**, C. H. Beck Verlag, series Beck-Wissen, Munich, 2000.
- "Food for Feasts: Cooking Recipes in Sixteenth-and Seventeenth Century Anatolian Hostelrys (imaret)", **Festschrift for Halil Inalcik on the Occasion of his Eightieth Birthday**, Yayına hazırlayan: (İstanbul: Eren, 2000).
- "'Drinnen' und 'draußen' im Leben osmanischer Stadtbewohner/innen (spätes 16. bis spätes 18. Jahrhundert)", Yayına hazırlayan: **Europäische Volkskultur im 18. Jahrhundert**, hzl. Ruth Mohrmann, (2000).
- "In Vertretung der Familieninteressen anatolische Frauen in der Mitte des 18. Jahrhunderts", Yayına hazırlayan: **Festschrift Hans Georg Majer**, hzl. Sabine Prätör-Christoph Neumann, (2001).
- "Die Bektaschis vor 1826-Einflusskämpfe und Strukturprobleme", Yayına hazırlayan: **Bektaschis und Aleviten**.
- "Urban Space as Disputed Grounds: Territorial Aspects to Artisan Conflict in Sixteenth to Eighteenth-Century Istanbul", Yayına hazırlayan: **The Study of Small Regions in the Ottoman Empire**, hzl. Christoph Neumann-Hans Georg Majer (Orient Institut ve Südost-Europa Gesellschaft yayına hazırlıyor).
- "Eighteenth Century Ottoman Craftsmen: Problematiques and Sources", **Craftsmen and Labourers in the Ottoman Empire (1700-1923)**, (Yazarın kendisi tarafından hazırlanıyor).
- "Guildsmen and Other Handicraft Producers", **The Cambridge History of Turkey**, vol. 3, (Yazarın kendisi tarafından hazırlanıyor).
- "Declines and Revivals in Textile Production", **The Cambridge History of Turkey**, vol. 3, (Yazarın kendisi tarafından hazırlanıyor).
- "How to Live and Die Rich in Eighteenth-century Bursa: the Fortune of Hacı İbrahim, Tanner", Yayına hazırlayan: **Riches et pauvres dans l'Empire ottoman**, hzl. Jean-Paul Pasqual.
- "Die Osmanen und ihre Kenntnisse über Europa in 'langen' XVII. Jahrhundert: ein Forschungsbericht", Yayına hazırlayan: **Der Frieden: Rekonstruktion einer europäischen Vision**, hzl. Klaus Garber, (Osnabrück: Wilhelm Fink Verlag, 2000).
- "Trade and Revenue Collection in Late Sixteenth-Century Salonica", Yayına hazırlayan: **The Ottomans and the Sea**, hzl. Kate Fleet, 2001.
- "Die Zeit der Dynastie und ihre Feiern in Osmanischen Reich", Yayına hazırlayan: **Comparativ, Leipziger Blätter zur Universal-geschichte und vergleichenden Gesellschaftsforschung**.
- "Moving Goods around, and Ottomanists too", Yayına hazırlayan: **Turcica**, 2000.
- "Quis Custodiet Custodes? Controlling Slave Identities and Slave Traders in Seventeenth and Eighteenth Century Istanbul", Yayına hazırlayan: **Frontiers of Faith**, hzl. Istvan G. Toth.

Dr. ÖZGÜR SAVAŞÇI (doğ. 1955)

İzmir-Ödemiş doğumlu Dr. Özgür Savaşçı, Türkçenin dil bilimsel yapısı ve Türkçenin öğretimi alanlarında çalışmaktadır. Savaşçı'nın hazırlamış olduğu Almanca-Türkçe sözlükler ise ayrı bir değer taşımaktadır. Bu alandaki boşluğu büyük ölçüde dolduran

sözlüklerin yanında, Türkçenin yabancılara öğretimi konusundaki çalışmaları da önemlidir.

Çalışmaları:

- "Dilbilim Tarihine Genel Bakış 1", **Ilgaz, Aylık Düşün, Yazın Dergisi**, sayı 173, Şubat 1976, s. 18-22.
- "Dilbilim Tarihine Genel Bakış II", **Ilgaz, Aylık Düşün, Yazın Dergisi**, sayı 174, Mart 1976, s. 14-16, 22.
- "Dile Sahip Çıkmak", **Ilgaz, Aylık Düşün, Yazın Dergisi**, sayı 179, Ağustos 1976, s. 10-11.
- "Okul Kitaplarının Dili (Anket Yanıtları)", **Ilgaz, Aylık Düşün, Yazın Dergisi**, sayı 183, Aralık 1976, s. 12.
- "Çevirmen Sorumluluğu", **Ilgaz, Aylık Düşün, Yazın Dergisi**, sayı 183, Aralık 1976, s. 14-15.
- "Siyasal Dalgaların Sanata Etkisi (Anket Yanıtları)", **Oluşum Dergisi- Aylık Sanat ve Düşün Dergisi**, sayı 33, Ocak 1977, s. 2.
- "İçeriğe Yeni Biçimler (Güzel Adlandırma)", **Ilgaz, Aylık Düşün, Yazın Dergisi**, sayı 187, Nisan 1977, s. 14-15.
- "Türkçede Hece Yapısı", **Bilim ve Teknik**, 115, Haziran 1977, s. 31-33.
- Grundkurs Deutsch- Çağdaş Alman Diline Giriş. Dilbilgisi Çalışma Kılavuzu ve Sözlük**, Roland Schäpers, Renate Luscher, Manfred Glück, Çeviren: Özgür Savaşçı, Verlag für Deutsch, München, 1980, 252 s.
- Deutsch für Junge Leute 1.-Gençler İçin Almanca 1.**, Sözlük ve Dilbilgisi Açıklamaları-Glossare Deutsch-Türkisch, hzl. Roland Schäpers-Özgür Savaşçı, Verlag für Deutsch, München, 1981, 66 s.
- "Dilin Doğuşu", **Anadil. Yurtdışındaki Türklerin Yazın ve Sanat Dergisi**, sayı 3, Stuttgart-Berlin, Nisan 1981, s. 58.
- Kategorialsyntaktische Analysen zum Türkischen**, Ludwig-Maximilians-Universität München, München, 1981, 81 s (Yayımlanmamış Master tezi).
- Dilsizin Dilinden-Dil Söyleşileri**, Yeditepe Yayınları, İstanbul, 1981, 87 s.
- "Dilin Doğuşu", **Anadil. Yurtdışındaki Türklerin Yazın ve Sanat Dergisi**, Stuttgart-Berlin, 3, 1981, s. 58.
- "Birey-Aşkın (Sözcüğü Üzerine)", **Yeditepe Sanat Dergisi**, 424-425, 1981, s. 6.
- "Zur Klassifikation von 'Suffixen' des Türkischen", **Klagenfurter Beiträge zur Sprachwissenschaft**, KBS 9/1983, Vorträge der 9. österreichischen Linguistentagung, Klagenfurt, 23.-26. Oktober 1981, Bd. 2, s. 157-165.
- "Federal Almanya'daki Türkçemiz", **Forum. Yabancılar Sorunu Üzerine İnceleme ve Araştırma Dergisi**, 2, Frankfurt, 1982, s. 61-63.
- "Folklor Sözcüğünün Kökeni Üzerine", **Yazın. Kültür ve Sanat Dergisi**, 12, 1985, s. 27.
- "Nasil Yazmalı?", **Yazın. Kültür ve Sanat Dergisi**, 17, 1985, s. 7.
- "Über die Wortstellung in nicht-lexikalisierten Redewendungen im Türkischen", **XXIII. Deutscher Orientalistentag, Würzburg, 16-20 September 1985**, Stuttgart, 1989.
- Türkisch Aktiv/Türkçe Öğreniyorum 1**, Dilbilgisi Çalışma Kılavuzu, Langenscheidt Verlag, München, 1989, 104 s.
- "Wieviele Suffixe gibt es im Türkischen? -Probleme einer synchronen Erfassung", **XXIV. Deutscher Orientalistentag, Köln, 26.-30. September 1988**, Stuttgart, 1990.
- "S. Abdülhayaloğlu: Untersuchungen zu Verb-abhängigen Einbettungen im Deutschen und Türkischen, Bern, 1983", **Bibliotheca Orientalis**, 47, 1990 (Tanıtma-Eleştiri).

- Türkisch Aktiv/Türkçe Öğreniyorum 2**, Dilbilgisi Çalışma Kılavuzu, Langenscheidt Verlag, München, 1991, 96 s.
- Reisewörterbuch Türkisch-Deutsch, Deutsch-Türkisch**, Langenscheidt Verlag, München, 1991, 544 s.
- "Haben oder 'Haben'? Einige Betrachtungen und Gedankenblitze über die Hilfsverben im Türkischen und Deutschen", **Dil Öğretim Dergisi/Language Teaching Journal**, Ankara, 2, 1991, s. 55-62.
- "Adjektivintensivierungen im Türkischen. Versuch einer Regelaufstellung auch für Sprachpädagogen", **Erste Deutsche Turkologenkonferenz. Die türkischen Sprachen und Literaturen, Bamberg, 2.-6. Juli 1987**, Wiesbaden, 1991.
- Expresskurs Türkisch**, Langenscheidt, München, 1992, 160 s (M. Götz ile birlikte).
- Grund- und Aufbauwortschatz Deutsch, Deutsch-Türkisch**, Neubearbeitung, H. Oehler, Bearbeitung von A. Aktaş und J. Meyer-Ingwersen, München, 1992.
- "Puppenfrau", **Der Märchenpalast**. Die schönsten Märchen Europas aus 52 Sprachen. Erzählt für 365 Tage und eine Nacht, hzl. U. Diederichs, Bd. 3, München 1992, s. 414-417 (Masal Çevirisi).
- Stationen**. Ein Selbstlernkurs für Erwachsene, Arbeitsbuch zu Heinz Griesbach, Ernst-Klett-Verlag, München, 1992.
- Expresskurs Türkisch: Das Wichtigste für Alltag und Reise**, Langenscheidt Verlag, Berlin-München, 1992, 160 s (Manfred Götz ile birlikte).
- "Wie soll die 'Basic Grammar' des Türkischen aussehen?", **Türkisch als Fremdsprache unter sprachwissenschaftlichen Gesichtspunkten. Materialien und Referate der internationalen Fachtagung 11.-14. Juni 1992 in Hamburg**, hzl. Maren Fittschen-Esin Ileri, Wiesbaden, 1994.
- Deutsch rapid**, Verlag für Deutsch, München, 1996, 120 s.
- Türkischer Mindestwortschatz**, Max Hueber Verlag, München, 1996, 151 s.
- Zusammengesetzte Sätze des türkischen unter besonderer Berücksichtigung ihrer Wiedergabe im Deutschen. Eine kontrastive Analyse**, Utz Verlag, München, 1998.
- "Federal Almanya'da Türk Yazını", **Birinci Uluslararası Kıbrıs ve Balkanlar Türk Edebiyatları Sempozyumu, Gazimağusa 3-6 Mart 1998, Doğu Akdeniz Üniversitesi Kıbrıs Araştırmaları Merkezi**, hzl. İsmail Bozkurt, Ayşen Dağlı, M. Kansu, Gazimağusa, 1998, s. 6568.
- Eurowörterbuch Deutsch-Türkisch, Türkisch-Deutsch**, Langenscheidt Verlag, München, 1999, 622 s.
- Das Neujahrsfest Nevruz**, Yazan Abdulhaluk M. Çay, Çev.: Hans-Peter Laque, Zgür Savaşçı, Ankara, 1999, 155 s.
- "'Döner-Fabrik' und 'Online redaktörü'-Germanismen im Türkischen", **LUSD, Literatur und Sprache-didaktisch** (Bamberger Schriftenreihe zur Deutschdidaktik), Heft 15, 2000, s. 73-81.
- Dr. Savaşçı'nın yayıma hazır olan iki çalışması daha vardır. Bunlardan ilki Türkçe'deki kısaltmalara yönelik hazırlanmış bir sözlüktür: **Kısaltmalar Sözlüğü**; ikincisi ise **Küçük Menderes Ovası Ödemiş Ağzı Sözlük ve Grameri**'dir.

Dr. SABİNE PRÄTOR (doğ. 1958)

Dr. Sabine Prätör, Osmanlı ve Türk kültür tarihi, Türk basını ve Türk müziği konularında önemli çalışmalar yapmaktadır.

Çalışmaları:

- Türkische Freitagspredigten. Studien zum Islam in der heutigen Türkei**, Schwarz, Berlin, 1985, VI, 193 s.
- "Türkische Freitagspredigten-Ausdruck der offiziellen Religionspolitik", **Erziehung und Kulturbegegnung**, hzl. J. Lähnemann, Hamburg, 1986, s. 244-254.
- "Studenten-Journalisten-Parlamentarier. Bemerkungen zum arabischen Faktor im Istanbul der jungtürkischen Zeit", **Forschungsforum, Berichte aus der Otto-Friedrich-Universität Bamberg**, 2, 1990, s. 40-44.
- "Zwischen Euphrat und Tigris. Bemerkungen zu den irakischen Deputierten in der osmanischen Meclis der 'Zweiten Konstitution'", **Osmanlı Araştırmaları**, 12, 1992, s. 251-260.
- Der arabische Faktor in der jungtürkischen Politik. Eine Studie zum osmanischen Parlament der II. Konstitution (1908-1918)**, Schwarz, Berlin, 1993, 336 s.
- "Sprache der Religion und Wissenschaft-Anmerkungen zum Arabischlernen im spätosmanischen Istanbul", **Zeitschrift für arabische Linguistik**, 25, 1993, s. 260-269.
- "Staatssprache Türkisch. Zu den Auswirkungen einer Verfassungsbestimmung in der 'Zweiten Konstitution'", **Sprach- und Kulturkontakte der türkischen Völker. Materialien der zweiten Deutschen Turkologen-Konferenz Rauschholzhausen, 13.-16. Juli 1990**, hzl. J. P. Laut und K. Röhrborn, Wiesbaden, 1993, s. 133-138.
- "Arabische Stimmen in der Istanbul Presse der Jungtürkenzeit", **Presse und Öffentlichkeit in Nahen Osten**, hzl. Christoph Herzog, Raoul Motika, Anja Pistor-Hatam, Heidelberg, 1995, s. 121-129.
- "Wege ins osmanische Parlament", **Osmanlı Araştırmaları**, XVI, 1996, s. 209-223.
- "Şehbal-Ein herausragendes Beispiel früher türkischer Magazinpresse", **Turcica**, XXIX, 1997, s. 433-442.
- "Son Osmanlı Dönemi Kültür Tarihine Dair Önemli Bir Kaynak: Şehbal Mecmuası", **Tarih Boyunca Türk Tarihinin Kaynakları Semineri 6-7 Haziran 1996 Bildiriler**, İstanbul Üniversitesi, 1997, s. 55-65.
- "Brahm, Verdi oder ein Waltertraum...Von Konzerten, Opern und Operetten in der Istanbuler Musiksaison 1908/09", **Das Osmanische Reich in seinen Archivalien und Chroniken, Nejat Göyünç zu Ehren**, hzl. K. Kreiser, Christoph K. Neumann, Steiner, Stuttgart, 1997, s. 141-159.
- "Zum Stand der Forschung über die osmanische Presse", **Turkologie heute-Tradition und Perspektive, Materialien der dritten Deutschen Turkologen-Konferenz Leipzig, 4.-7. Oktober 1994**, hzl. Nurettin Demir und Erika Taube, Harrassowitz Verlag, Wiesbaden, 1998, s. 225-238.

Dr. A. VEFA AKSEKİ (doğ. 1958)

Tire'de (İzmir) doğan Dr. A. Vefa Akseki, Hacettepe Üniversitesi Alman Dili ve Edebiyatı Bölümünü bitirir ve bir süre Türkiye'de Almanca öğretmenliği yapar. 1981'den bu yana Almanya'da olan Akseki, Würzburg Üniversitesinde Germanistik ve Sosyoloji alanında yüksek lisansını ve Alman dil bilimi alanında da doktorasını yapar. Alman meslek okullarında bir süre öğretmenlik yapan Akseki, 1993-1998 yıllarında Münih Üniversitesinde okutman olarak çalışır. 1998'den bu yana da Münih Üniversitesi Yakın Doğu Tarih ve Kültürü ile Türkoloji Enstitüsünde öğretim üyesi olarak çalışmaktadır.

Çalışmaları:

- Pragmatische Elemente in Grammatiken der deutschen Gegenwartssprache**, Würzburg, 1990 (Doktora çalışması).
- "Çokdillilik ve Dil Eğitimi", **Diyalog**, Bulletin des Ausländischen Elternvereins München, Dezember, 1996, Heft 1, s. 18-19.
- "Die Rolle interkultureller Erfahrungen bei der Identitätsentwicklung von türkischen Jugendlichen in Deutschland", **LIFE. Ideen und Materialien für interkulturelles Lernen**, hzl. von BMV AG, München in Zusammenarbeit mit dem Staatsinstitut für Schulpädagogik und Bildungsforschung München, München, 1997.
- "Interkulturelles Lernen im Deutschunterricht anhand von Anekdoten und Geschichten anderer Kulturen. Nasreddin Hodscha und andere...", Kuhs, Katharina-Wolfgang Steinig (hzl.), **Pfade durch Babylon. Konzepte und Beispiele für den Umgang mit sprachlicher Vielfalt in Schule und Gesellschaft**, Filibach-Verlag, Freiburg in Bressgau, 1998, s. 245-258.

Kaynaklar

- ATSIZ, Bedriye, (1979), "Kuruluşunun 25. Yılı Münasebetiyle Münih Üniversitesi Yakındoğu Türkoloji Enstitüsünün Tarihçesi ve Çalışmaları Üzerine", **1. Milletlerarası Türkoloji Kongresi (İstanbul 15-20 X. 1973) Tebliğler 2: Türk Dili ve Edebiyatı**, İstanbul: 388-391.
- GRIMM, G., (1979), "Johannes Leunclavius", **Biographisches Lexikon zur Geschichte Südosteuropas**, Band III, R. Oldenbourg Verlag, München.
- KISSLING, Hans Joachim, (1954), "Das Institut für Geschichte und Kultur des Nahen Orients und Turkologie an der Universität München", **ZDMG:104, *1*-*3***.
- KREISER, Klaus, (1994), "Bibliographie der deutschen Turkologie (1975-1993)", **Turcica**, XXVI: 271-376.
- MAJER, Hans Georg, (1998), "Das Münchner Institut: Tradition und Perspektiven", **Turkologie heute- Tradition und Perspektive/Materialien der dritten Deutschen Turkologen-Konferenz, Leipzig, 4.-7. Oktober 1994**, Herausgegeben von Nurettin Demir und Erika Taube, Harrassowitz, Wiesbaden: 195-203.
- SCHIEMANN, Liselotte (hzl.), (1974), "Schriftenverzeichnis Hans Joachim Kissling", **Islamkundliche Abhandlungen, Hans Joachim Kissling zum 60. Geburtstag gewidmet von seinen Schülern**, München: 9-16.
- STEIN, Heidi, (1987), "Zur Geschichte türkischer Studien in Leipzig (von 1612 bis ins 20. Jahrhundert)", **Germano-Turcica**, Bamberg: 41-56.

Kısaltmalar

- bk.** Bakınız
- C.** Cilt
- hzl.** Hazırlayan
- s.** Sayfa
- TTK** Türk Tarih Kurumu
- WZKM** Wiener Zeitschrift für die Kunde des Morgenlandes (Wien)
- ZDMG** Zeitschrift der Deutschen Morgenländischen Gesellschaft (Wiesbaden)